

Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-5-40 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-37/704-312
Karar Tarihi : 01.10.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: M. Nazlı ÖNAL, A. Özlem UZUN, Semih SÜREZ

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Mehmet GEM-Turizmciler ve Seyahat Acenteleri Platformu
Çolaklı Mah. Turizm Cad. No:66 A4 Manavgat/Antalya
- Mehmet Özcan KILIÇ - Vigo Turizm Seyahat Acentesi
Çolaklı Mah. Turizm Cad. No:66 A4 Manavgat/Antalya

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Alkan Grup Turizm İşletmeleri A.Ş.
Güzeloba Mah. Yaşar Sobutay Bul. No:85 Muratpaşa/Antalya
- Antalya Pegas Otelcilik Turizm İnş. Taş. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Eda YALDIZ ÇETİNKAYA
100. Yıl Bulvarı Gazi Apt. No:99/4-5 (Gazi Lisesi Yanı) Antalya
- Üçyürek Turizm Seyahat ve Ticaret Ltd. Şti.
Kırcami Mah. Göller Cad. No:3 Muratpaşa/Antalya
- IATI Tur Tic. A.Ş.
Güzeloba Mah. 2157 Sokak No: 6/B Muratpaşa/Antalya
- ODEON Turizm İşletmeciliği A.Ş.
Barbaros Mah. Serik Cad. No:217 Aksu/Antalya
- V Turizm Seyahat Acenteliği Taşımacılık İnş. Tic. Ltd. Şti.
Soğucaksu Mah. Susam Sok. No:3 Aksu/Antalya
- Antalya Aquarium İşl. İnş. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Erhan TURAN
Yeşilbahçe Mah. Metin Kasapoğlu Cad. Gökhan İş Merkezi A Blok
No:21/6 Antalya
- Optimal Turizm Taş. ve Kuy. İnş. Deri ve Tekstil San. Tic. A.Ş.
Eskihisar Mah. 9519 Sok. No:13 Erhan Berber Apt. Manavgat/Antalya

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Antalya'daki "Antalya Aquarium (Akvaryum)" ve "Discovery Park" isimli eğlence merkezleri tarafından, Rusya merkezli seyahat acentelerinin baskısı sonucu ve ayrıca aralarında imzaladıkları anlaşma uyarınca, Türkiye merkezli yerel seyahat acentelerinin getirdikleri grup müşterilerinin anılan merkezlere kabul edilmediği iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 14.07.2014 ve 17.07.2014 tarihlerinde giren başvurular üzerine hazırlanan 05.08.2014 tarih ve 2014-5-40/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.08.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 14-28/508-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 24.09.2014 tarih ve 2014-5-40/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvurularda özetle;

- Rusya merkezli seyahat acenteleri tarafından Antalya'nın önemli eğlence merkezlerinden Antalya Aquarium ve Discovery Dinopark isimli işletmelere, A grubu acente işletme belgesi olan lokal seyahat acentelerinin müşterilerini almamaları hususunda baskı uygulandığı,
- Anılan eğlence merkezleri ile Rusya merkezli acenteler arasında imzalanan anlaşma kapsamında da lokal seyahat acentelerinin getirdikleri grup müşterilerinin anılan merkezlere kabul edilmemesi gerektiğine dair hükümlerin bulunduğu,
- Söz konusu sorunun Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği'ne (TÜRSAB) bildirildiği, ancak kendileri tarafından herhangi bir işlemin gerçekleştirilmediği

iddia edilmektedir.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İnceleme Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Odeon Turizm İşletmeciliği A.Ş. (ODEON)

- (5) ODEON, OTI GRUP bünyesinde yürüttüğü seyahat acenteliği faaliyetleri çerçevesinde incoming hizmetlerinde bulunmaktadır. Şirket, Türkiye'de bulunan oteller ile tur paketini oluşturmakta, bu paketleri nihai tüketiciye satan tur operatörlerinin talep ve yönlendirmeleri doğrultusunda çeşitli anlaşmalar yapmakta ve bu ürünü tur operatörlerinin kullanımına sunmaktadır. Bu kapsamda, tur operatörlerinin tur paketlerini satmakta, Türkiye'ye gelen turistleri havaalanında karşılayıp otellere yerleştirme, bu kişilerin tatil boyunca ihtiyaç hissettikleri tur, alışveriş gibi hizmetleri kendilerine sunma ve tatil bitiminde de otel ile havaalanı arasındaki transferleri ve havaalanında gerekli destek hizmetlerini sağlama ve turistleri ülkelerine gönderme hizmetlerinde bulunmaktadır.

I.1.2. V Turizm Seyahat Acenteliği Taşımacılık İnşaat Ticaret Ltd. Şti. (ANEX)

- (6) ANEX, Rusya başta olmak üzere Çek Cumhuriyeti, Ukrayna, Slovakya ve diğer Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerindeki çok sayıda küçük ve orta boy acentenin incoming şirketi olarak, bu ülkelerden Antalya'ya tatil yapmak üzere gelen yolcuların havaalanından konaklama tesislerine kadar olan transferlerine ve konaklamalarına aracılık hizmeti sunmaktadır.

I.1.3. Alkan Grup Turizm İşl. A.Ş. (TEZ TUR)

- (7) Alkan Grup bünyesinde bulunan ve Rusya ile Türkiye arasındaki turizm sektöründe faaliyet gösteren TEZ TUR, Türkiye'de karşılanan turistlerin havaalanlarından otellerine transferlerini gerçekleştirme ve otellerde konaklandığı sürelerde rehberlik hizmeti ve tarihi, kültürel içerikli günlük tur hizmeti verme gibi faaliyetlerde bulunmaktadır.

I.1.4. Antalya Pegas Otelcilik Turizm İnş. Taş. ve Tic. Ltd. Şti. (PEGAS)

- (8) PEGAS, yurt dışındaki tur operatörlerinin Türkiye'ye gönderdiği yabancı turistlere Antalya ana bölgesi içerisinde havalimanı-otel-havalimanı taşımacılık hizmeti, turistlerin ekstra tur ve transfer hizmeti, ulaşım ve rehberlik hizmeti, turistlerin konaklama yapacakları otellerde rezervasyon onaylarının alınması ve konakladıkları otellerde gerekli bilgilendirmenin yapılması ile müşteri memnuniyetinin sağlanması gibi yerel hizmetler sunmaktadır. Şirketin bunların yanı sıra turizm hizmeti adı altında her türlü sosyal ve turistik tesis kurma, işletme, yurt içinde ve yurt dışında araç kiralama servisleri kurma; inşaat hizmeti adı altında yurt içi ve yurt dışında gayrimenkul alımı, satımı gibi faaliyet alanları da vardır. Merkezi Antalya'da bulunan PEGAS'ın yurt içi ve yurt dışında şubeleri bulunmaktadır.

I.1.5. Üçyürek Turizm Seyahat ve Ticaret Ltd. Şti. (BELMONDO)

- (9) BELMONDO, esas itibarıyla özel konulu geceler, eğlence organizasyonları ve aktiviteler, catering servisi, motivasyon gezileri, ekip geliştirme organizasyonları, teknik gezi, doğa sporları ve kültür turları konusunda Antalya ve Türkiye çapında faaliyet göstermektedir. Ayrıca bir incoming acentesi olarak oteller ve havayolu şirketleri ile işbirliği halinde münferit ve toplu transfer hizmetleri, araç kiralama hizmetleri, günlük geziler ve rehberlik hizmetleri sunmaktadır.

I.1.6. IATI Tur Tic. A.Ş. (IATI)

- (10) IATI, acenteler ile seyahat ürünleri tedarikçileri arasında bir satış platformu sağlayan IATI adlı online seyahat sistemiyle, uçak bileti, konaklama, toplu transfer, araç kiralama ve bu seyahat ürünleri ile ilgili diğer ürünleri de kapsayan bir hizmet sunmaktadır.

I.1.7. Antalya Akvaryum İşletmeciliği İnş. ve Tic. Ltd. Şti. (ANTALYA AKVARYUM)

- (11) ANTALYA AKVARYUM, 2012 yılında hizmet vermeye başlayan değişik balık türlerinin tematik akvaryumlarda gösterimi, tropikal ortamda yaşayan canlıların gösterimi ve yapay kış mevsimi ortamında eğlenme olanakları sunan "ANTALYA AQUARIUM" adlı eğlence merkezini işletmektedir.

I.1.8. Optimal Turizm Taş. Kuy. İnş. Deri ve Tekstil San. ve Tic. A.Ş. (OPTİMAL TURİZM)

- (12) 2005 yılında kurulan OPTİMAL TURİZM, Alanya turları, Korsan Yat Turları, Gün Batımı Turları, Yat Disco turları vb. şekilde yat turları düzenlemektedir. Bunun yanı sıra, 2014 yılında Manavgat'ta faaliyete başlayan içinde Dinopark, akvaryum, teraryum¹ gibi tema parklar, hayvanat bahçesi ve müze bulunan "DISCOVERY PARK" adlı eğlence parkını bünyesinde barındırmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (13) Dosya konusu şikayet; turizm sektöründe faaliyet gösteren seyahat acentelerinin (tur operatörlerinin) faaliyetleri² ve birbirleriyle olan ilişkileri hakkındadır. Turizm sektöründe bulunan seyahat acentelerinin faaliyetleri, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu ve ilgili ikincil mevzuatla düzenlenmektedir.
- (14) İlgili Kanun'un 1. maddesinde, tur; "*Türkiye'nin tarihi, doğal, kültürel, turistik değerlerinden en az birini tanııtma ve ulaştırmayı birlikte kapsayan, bu hizmetlerin dahil olduğu tek bir fiyatla satılan veya satış taahhüdü yapılan ve hizmeti yirmi dört saatten kısa bir süreyi kapsayan ticarî faaliyet*" olarak tanımlanırken, seyahat acentesi; "*Kâr amacı ile turistlere turizm ile ilgili bilgiler vermeye, paket turları ve turları oluşturmaya, turizm amaçlı konaklama, ulaştırma, gezi, spor ve eğlence hizmetlerini görmeye yetkili olan, oluşturduğu ürünü kendi veya diğer seyahat acentaları vasıtası ile pazarlayabilen ticarî kuruluş*" olarak ifade edilmektedir. 1618 sayılı Kanun'un 3. maddesi seyahat acenteliği hizmetini üç başlık altında toplamıştır. A grubu seyahat acenteliği hizmetleri sayılan tüm faaliyetleri yerine getirirken, B grubu acenteler, uluslararası kara, deniz ve hava ulaştırma araçları ile A grubu seyahat acentelerinin düzenleyecekleri turların biletlerini satmaktadır. C grubu acenteler ise, yalnız Türk vatandaşları için yurt içi turlar düzenlemektedir. Bu bağlamda, seyahat acenteliği yapmak isteyen teşebbüsler söz konusu 3 belgeden birine sahip olmak zorundadır. Nitekim dosya kapsamında, başvuru

¹ Genellikle cam ve plastik maddelerden imal edilen ve içinde sürüngenler, böcekler, bazı bitki türleri için kara ortamının taklit edildiği akvaryum benzeri tanklardır.

² Dosya kapsamında, tur operatörlerinin özellikle müşterileri için düzenledikleri tur faaliyetleri incelenmiştir.

sahibi seyahat acentesi ile önaraştırma konusu seyahat acenteleri A grubu seyahat acentesi işletme belgesi olan teşebbüslerdir.

- (15) Tur operatörlerinin verdiği hizmet ile eğlence merkezlerinin verdiği hizmet turizm sektörü içindeki dikey yapılanmanın bir halkasıdır. Hakkında önaraştırma yürütülen tur operatörleri, özellikle yabancı ülkelerden Antalya'ya turist getirme ve bu turistlerin Antalya'daki otellerde konaklama, alışveriş, eğlence ve sosyal aktivite yapma ile ören yerlerini gezme gibi ihtiyaçlarını karşılama hizmetinde bulunmaktadır. Yerel acenteler ise, çeşitli yollarla ulaştıkları müşterilere gününbirlik tur imkanı sunmakta ve Antalya çevresindeki ören yerleri ve eğlence merkezlerine geziler düzenlemektedir. Dolayısıyla, yerel seyahat acenteleri ile şikayet edilen incoming seyahat acentelerinin çakışan faaliyetlerinin, turistlerin eğlence, alışveriş, sosyal faaliyet ve ören yerlerine götürülmelerine ilişkin olduğu, diğer taraftan söz konusu eğlence merkezlerinin ise seyahat acenteleri tarafından müşterilere sunulan alternatif tur³ seçenekleri arasında bulunduğu anlaşılmaktadır.
- (16) Dosya kapsamında, yapılan rekabet değerlendirmelerinin sonucuna etkili olmayacağı anlaşıldığından, kesin bir ilgili ürün pazarı tanımlanmamakla beraber, başvuruya ilişkin tespit ve değerlendirmeler, Rekabet Kurulunun önceki kararlarıyla paralel olarak "turistlere yönelik gününbirlik turlar kapsamındaki eğlence, alışveriş ve sosyal aktivite hizmetleri pazarı" çerçevesinde yapılmıştır.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (17) İlgili teşebbüslerce düzenlenen gününbirlik tur faaliyetlerinin Antalya ilindeki turizm faaliyetlerine yoğunlaştığı, bununla birlikte Antalya'nın çevresindeki illerde bulunan ören yerlerinin de bu geziler kapsamında yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle, ilgili coğrafi pazarın "Antalya ve çevresindeki iller" olarak tespit edilmesi mümkündür. Ancak, başvuru konusu şikayet "ANTALYA AQUARIUM" ve "DISCOVERY PARK" özelinde olduğu için incelemeler bu iki merkez esas alınarak yapılmıştır.

I.3. Yapılan İnceleme

I.3.1. Seyahat Acentelerinden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (18) PEGAS'ın faaliyet alanları; Rusya, Ukrayna, Belarus, Kazakistan ve Gürcistan ülkelerinden tur operatörü kanalı (PEGAS TURİSTİK) ile getirilen turistlere yurt içinde turlar (Pamukkale turu, Demre turu, Kapadokya turu, şehir içi mağaza turları vb.) düzenlenmesi olarak belirtilmiştir.

PEGAS ile eğlence parkları arasında yapılan sözleşmelerde, (.....) şeklinde bir hüküm bulunduğu görülmüştür. Şirket yetkilileri; bu hükmün esas itibarıyla gelir beyan etmeyen, sigortalı işçi çalıştırmayan, seyahat acentesi faaliyetlerini yürütebilmek için TÜRSAB ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gerekli izinleri almamış olan sokak acentesi veya toplama acente⁴ gibi adlandırılmış teşebbüslerin söz konusu merkezlere girişini önleme amaçlı olarak yapıldığını, aksi halde bu izinleri almış ve resmi şekilde faaliyet gösteren yerel (sokak) seyahat acentelerinin ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK gibi eğlence merkezlerine girişini engellemeye yönelik olmadığını belirtmişlerdir.

- (19) BELMONDO'da yapılan görüşmede belirtilen faaliyet alanları çerçevesinde, müşteri portföyünün ağırlıklı olarak Rusya, Moldova, Kazakistan, Gürcistan, Estonya, İsrail ve Birleşik Arap Emirlikleri pazarlarından oluştuğu anlaşılmaktadır. ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK'tan yararlanan ve Türk müşterilere hizmet veren diğer acentelere

³ Turistlerin alışveriş, eğlence, sosyal aktivite yapma ve ören yerlerini gezme ihtiyaçlarını karşılamak için tur operatörleri tarafından farklı şekillerde organize edilmektedir.

⁴ Sokak Acentesi, Toplama Acente, Yerel Acente, Lokal Acente aynı anlamda kullanılmaktadır.

ve/veya söz konusu organizatörlere herhangi bir müdahalelerinin olmadığını belirtmişlerdir.

- (20) IATI'de yapılan görüşmede; 2014 yılında tur operatörlüğünden ziyade online turizm faaliyetine ağırlık verildiği ve bu sebeple paket tur satışı yapılmadığı belirtilmiştir. Şirket yetkilileri, online turizm faaliyetini, satıcılar ile alıcıları buluşturan bir internet platformu, tur operatörlüğünü ise toplu halde turist getirme faaliyeti olarak ifade etmişlerdir. Yetkililer ayrıca, Park⁵ işletmecisinin parka gelen müşteriyi engellemeyeceğini, bu engelleme faaliyetini ancak elinde büyük müşteri portföyü olan tur operatörlerinin yapabileceğini ifade etmişlerdir. Bazı tur operatörlerinin, bu parkların sadece kendi portföylerinde bulunmasını ve müşterinin sadece kendisini seçmesini sağlamak amacıyla söz konusu iki eğlence mekanının yetkililerine baskı yaparak, diğer operatörlerin müşterilerinin parka girmesine engel olabileceklerini belirtmişlerdir. Söz konusu eğlence merkezlerinin öneminin Antalya bölgesinde alternatifinin olmaması ve yüksek sermaye isteyen konsept parklar olmasından kaynaklandığını ilave etmişlerdir.

1.3.2. ANTALYA AQUARIUM'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (21) Yapılan incelemede; ANTALYA AQUARIUM'u 2013 yılı içinde ziyarete eden yaklaşık (.....) müşterinin yaklaşık (.....) seyahat acenteleri aracılığıyla, (.....) diğer şekillerde geldiği, söz konusu (.....) müşteriden yaklaşık olarak (.....) Rusça konuşan ülkelerden oluştuğu ve Rusça konuşan ülkelere gelen müşterilerin Alman müşterilerden (.....) daha fazla tur satın aldığı ifade edilmiştir.
- (22) Antalya'ya 2013 yılında Rusça konuşan ülkelere gelen müşterilerin (.....) TEZ TUR, ODEON, PEGAS VE ANEX tarafından getirildiği belirtilmiştir. Söz konusu güçlü incoming hizmeti veren firmaların yanı sıra yerel günübirlik tur düzenleyen acentelerin de pazarda faaliyet göstermesinin kendileri açısından dengeleyici bir unsur olduğu, yerel acentelerin pazardan çıkması halinde diğer güçlü firmaların pazarda tekelleşeceği ve bu durumun kendilerine zarar vereceği, bununla birlikte günübirlik tur düzenleyen acentelerin ANTALYA AQUARIUM için düzenlenecek tur için çok düşük fiyat vermelerinin de ANTALYA AQUARIUM'un marka değerini düşüreceği ifade edilmiştir. Şirket yetkilileri, bu sebeple gerek incoming hizmeti veren tur operatörlerinin, gerekse yerel tur operatörlerinin pazarda varlıklarını sürdürerek rekabet içerisinde olmalarının kendileri için istenen bir durum olduğunu, söz konusu taraflardan birinin talebi doğrultusunda diğerini dışlamalarının mümkün olamayacağını ifade etmişlerdir.
- (23) Ayrıca, ANTALYA AQUARIUM olarak, acentelerden önceden e-posta yoluyla rezervasyon alarak çalışmayı tercih ettikleri, buna karşılık günübirlik tur düzenleyen seyahat acentelerinin baskısı sonucunda bazı yerel acenteleri kabul etmemelerinin söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

1.3.3. OPTIMAL TURİZM (DISCOVERY PARK)'den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (24) Teşebbüste yapılan incelemede şirket yetkilileri; DISCOVERY PARK'ın iki ay önce açıldığını, Antalya'da Aquapark, Dolphin Park gibi yaklaşık 15 tane park olduğunu, buralara yerli ve yabancı birçok turist geldiğini, büyük seyahat acentelerinin hepsi ile anlaşmasının olduğunu, anlaşmak için gelen ve açıkladıkları fiyatı kabul eden seyahat acenteleriyle anlaşma imzaladıklarını ve büyük tur operatörlerinin transfer, rehber vb. şeyleri müşterilerine kendileri sağladıkları için fiyatlamanın diğer yerel tur operatörlerine göre farklı olduğunu ifade etmişlerdir.
- (25) Bazı yerel tur operatörlerinin fatura kesilmesine rağmen ödeme yapmamalarından dolayı yerel seyahat acenteleriyle peşin ödeme usulüyle çalışmak istediklerini, bununla birlikte istedikleri şartları sağlayan tüm tur operatörleriyle çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca

⁵ ANTALYA AQUARIUM, DISCOVERY PARK gibi eğlence merkezleri kastedilmektedir.

büyük tur operatörlerinden başka bir firmayı almayın şeklinde baskı görmediklerini de ifade etmişlerdir.

I.4. Değerlendirme

- (26) Başvuru konusu şikayet, Rusya merkezli seyahat acentelerinin aralarında yaptıkları anlaşma ile Antalya ilinde faaliyet gösteren ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK adlı eğlence parklarına yerel seyahat acentelerinin getirdikleri grup müşterilerinin alınmaması yönünde baskı yaptıkları, anılan eğlence merkezleri ile Rusya merkezli acenteler arasında imzalanan anlaşma kapsamında da lokal seyahat acentelerinin getirdikleri grup müşterilerinin anılan merkezlere kabul edilmemesi gerektiğine dair hükümlerin bulunduğu ilişkindir.
- (27) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan ya da dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler..."* yasaklanmaktadır.
- (28) Bu kapsamda öncelikle yukarıda ayrıntısına yer verilen inceleme ve görüşmeler yapılmış, ancak şikayet konusu turizm acentelerinin kendi aralarında ya da söz konusu eğlence parklarıyla iddia edildiği şekilde rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma yaptıklarına yönelik herhangi bir delile ulaşılmamıştır. Ayrıca, PEGAS hariç olmak üzere, bu acentelerin ilgili eğlence parklarıyla yaptıkları sözleşmelerde ayrımcı herhangi bir hükme de rastlanılmamıştır.
- (29) ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK'da yapılan inceleme ve görüşmelerde, bu parkların şikayet konusu altı incoming seyahat acentesi dışındaki seyahat acenteleri ile de anlaştıkları ve müşterilerini kabul ettiklerini gösterir belgeler temin edilmiştir. ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK yetkililerinden, acenteler tarafından getirilen müşteri sayısının son üç yıla ait dökümü talep edilmiştir. Şikayete konu incoming acentelerinin dışında kalan gününbirlik tur acentelerinin söz konusu eğlence merkezlerine müşteri getirip getiremediğini incelemek amacıyla incoming acenteler tarafından getirilen müşterilerle diğer acenteler tarafından getirilen müşteriler ayrıştırılmış ve müşteri sayısının dağılımı ortaya konulmuştur.
- (30) 2012 yılının Ağustos ayında faaliyete başlayan ANTALYA AQUARIUM'a acentelerle ve diğer yollarla gelen müşteri sayısının 2012, 2013 ve 2014 yıllarındaki dağılımına bakıldığında; 2012 yılında söz konusu tesise müşterilerin (.....) yerel acenteler, (.....) incoming acenteler aracılığıyla, (.....) ise diğer yollarla veya bireysel olarak geldikleri; 2013 yılında, müşterilerin (.....) yerel acentelerle, (.....) incoming acentelerle, (.....) diğer yollarla geldikleri anlaşılmıştır. 2014 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre ise, müşterilerin (.....) yerel acentelerle, (.....) incoming acentelerle, kalan (.....) ise diğer yollarla gelmiştir. Diğer yollarla gelen müşteriler, seyahat acenteleri dışında münferit olarak ya da kış sezonunda okullarla gelen müşterileri kapsamaktadır.
- (31) Yaklaşık 2 aydır faaliyet gösteren DISCOVERY PARK⁶'a ise bu süre içerisinde (.....) adet müşteri girişi olurken, bu müşterilerin içinde seyahat acentelerinin getirdiği müşteri adedi (.....).Bu müşterilerden (.....) adedi ise önaraştırma yapılan dört incoming seyahat acentesi aracılığıyla⁷. Bu bağlamda DISCOVERY PARK'a 2014 yılında gelen müşterilerin yaklaşık (.....) seyahat acenteleri vasıtasıyla gelirken, önaraştırma konusu incoming seyahat acentelerinin DISCOVERY PARK'a getirdiği müşterilerin payı tüm müşteriler içinde yaklaşık (.....), yerel acentelerin ise (.....).

⁶ DISCOVERY PARK 2014 yılı Haziran ayında faaliyete geçmiştir. Bu nedenle 2013 yılı için yapılan değerlendirmelere alınmamıştır. Ayrıca, inceleme sürecinde 2014 yaz sezonunun devam etmesi sebebiyle bu yıla ilişkin olarak da sağlıklı veri alınamamıştır.

⁷ 2014 yılında DISCOVERY PARK'a BELMONDO ve IATI tarafından henüz müşteri getirilmemiştir.

- (32) Bu bilgiler çerçevesinde, her iki eğlence parkına da gerek incoming hizmet veren acenteler gerekse yerel acenteler aracılığıyla müşteri getirildiği, ayrıca bireysel olarak veya okul gezisi gibi diğer yollarla da girilebildiği görülmektedir. Bu noktada, söz konusu seyahat acentelerinden PEGAS, ODEON, TEZ TUR ve ANEX'in Rusça konuşan ülkelerden Türkiye'ye gelen turistlerin %76,1'ini getirmekte olduğu da dikkate alınması gereken bir husustur⁸. Bu sebeple, ilgili parklara getirilen müşterinin çoğunluğunun önaraştırma konusu seyahat acenteleri aracılığıyla olmasının Antalya ilindeki turizm sektörünün yapılanmasının doğal sonucu olduğu kanısına ulaşılmıştır. Buna karşılık, yerel acenteler tarafından getirilen müşteri sayıları incelendiğinde, rakamların azımsanmayacak seviyede olduğu ve şikayetin konusunu oluşturan, yerel acentelerin bu eğlence parklarına alınmadığına ilişkin iddiaları doğrular nitelikte olmadığı görülmektedir.
- (33) Ayrıca dikkat edilmesi gereken diğer bir husus, toplu ve yüksek miktarda müşteri getirmeleri sebebiyle incoming seyahat acentelerinin müşterilerine indirimli fiyattan bilet satılması durumudur. Bu sebeple eğlence parkları açısından bakıldığında, daha yüksek fiyatlı bilet satabilmek için, bu eğlence parkları açısından, diğer seyahat acenteleri ile münferit müşteriler de önemlidir. Görelilik olarak daha az sayıda müşteri getirirlerse de diğer seyahat acentelerinin bilet fiyatlarının daha yüksek olması bir denge unsuru oluşturmaktadır. ANTALYA AQUARIUM'un 2014 yılı faturaları incelendiğinde; farklı seyahat acentelerine uygulanan birim fiyatların yaz döneminde yetişkinler için (.....)TL ile (.....)TL gibi farklı rakamlar olabildiği, çocuklar için ise (.....)TL veya (.....)TL şeklinde değişebildiği tespit edilmiştir. Bunun gibi, 2014 yaz döneminde yetişkinler için kapı fiyatlarının (.....)\$, çocuklar için (.....)\$ iken seyahat acenteleri için bu fiyatın yetişkinler için (.....), çocuklar için ise (.....) arasında olduğu ve ayrıca özel hedeflere özel indirimler uygulanabildiği de belirtilmiştir. Diğer taraftan, DISCOVERY PARK'ın 2014 yılı yaz döneminde yabancı yetişkin müşteriler için kapı fiyatları (.....), çocuklar için (.....) iken seyahat acenteleri için bu fiyatın yabancı yetişkin müşteriler için (.....) arasında, yabancı çocuk müşteriler için (.....) arasında olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, OPTIMAL TURİZM'de yapılan incelemede, DISCOVERY PARK yetkilisi, yaz döneminde şartlarını kabul eden tüm seyahat acenteleriyle çalıştıklarını, ödemelerde düzensizlik ve çalışma sistemlerinde yaşanan sorunlar sebebiyle yerel seyahat acenteleriyle peşin bedelle çalışmak istediklerini belirtmiştir. Her iki parktan alınan sözleşme örnekleri, çok çeşitli yerel seyahat acentesiyle anlaşma yaptıklarını ortaya koymaktadır.
- (34) Yapılan incelemede, şikayete konu incoming hizmet veren seyahat acentelerinin gelirleri içinde ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK'ın payının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Örneğin; 2013 yılında yaklaşık olarak, ANEX'in gelirinin içinde (.....), BELMONDO'nun geliri içinde (.....), ODEON'un gelirinin içinde (.....), PEGAS'ın (.....), TEZ TUR'un gelirinin içinde (.....)ANTALYA AQUARIUM'dan elde edilmiştir. Nitekim, şirket yetkilileri ile raporörlerce yapılan görüşmelerde, bu parkların kendi gelir kaynakları içerisinde önemli bir payının olmadığı, şirketlerinin yurt dışı tur operatörlüğü, ulaşım ve otel işletmeciliği gibi pek çok alanda faaliyet gösterdiği, bu sebeple bir araya gelerek bu parkları konu edinen rekabete aykırı bir anlaşma yapmalarının söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir.
- (35) Bu bilgiler çerçevesinde; ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK adlı eğlence parklarına hem incoming hizmet veren acentelerin hem de yerel acentelerin müşteri getirebildikleri anlaşılmış ve incoming hizmet veren tur operatörlerinin, yerel acentelerin söz konusu eğlence parklarına girmelerini engellemek üzere bir anlaşma içerisinde olduklarına ve bu eğlence parklarına baskı yaptıklarına ilişkin bir belge veya delile ulaşılamamıştır.

⁸ ANTALYA AKVARYUM'da yapılan incelemede bu şirketlerin Rusya'dan ve Rusça konuşan ülkelerden Antalya'ya gelen turistlerin (.....) getirmekte olduğu belirtilmiştir.

- (36) İncelenen seyahat acenteleri arasında sadece PEGAS'ın eğlence merkezleri ile yaptığı matbu sözleşmesinde, iddia edildiği şekilde bir hüküm bulunmaktadır. Şirket yetkilileriyle yapılan görüşmede, ilgili maddenin gerekçesinin kaçak çalışan sokak acentesi ve toplama acente gibi isimlerle faaliyet gösteren teşebbüslerin ANTALYA AQUARIUM gibi merkezlere girişini önleme amaçlı olduğu, bu firmaların sigortalı çalışan bulundurmadığı, gelir beyan etmediği ve yasa dışı yollarla turistlere hizmet verdiği, yabancı personele çalışma izni almadan kaçak yollarla satış işlemi yaptırdığı, turizm acentesi olabilmek için gerekli yasal belgeleri, vergi ve SSK mükellefiyeti belgelerini almadan kaçak faaliyet yaptıkları, bunun dışında kalan ve belgeli seyahat acentelerine ilişkin herhangi bir hükmün sözleşmede yer almadığı belirtilmiştir. Aynı şekilde ANTALYA AKVARYUM yetkilileri de yapılan görüşmede, kaçak sokak acenteleri ile çalışmayı tercih etmediklerini, gerekli yasal belgeleri olan acentelerle çalıştıklarını ifade etmişlerdir.
- (37) Sözleşmede yer alan söz konusu hüküm lafzi olarak değerlendirildiğinde, rekabeti kısıtlama ihtimali olan bir hüküm gibi görünmekle birlikte, PEGAS'ın dışında Antalya'da faaliyet gösteren ve Rusya'dan turist getiren çok sayıda seyahat acentesi olduğu dikkate alındığında, bu sözleşme hükmünün tek başına rekabeti kısıtlayıcı sonuç doğurmayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Eğlence parkı yetkilileriyle yapılan görüşmede herhangi bir baskı altında olmadıklarını belirttikleri; gerçekleştirilen incelemede rekabeti engelleyici herhangi bir anlaşmaya rastlanılmadığı; ANTALYA AQUARIUM ve DISCOVERY PARK yetkililerinin de seyahat acentesi belgesi almamış acentelerle çalışmayı tercih etmediklerini ifade ettikleri gözönüne alındığında, anılan hüküm sebebiyle PEGAS hakkında da soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (38) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

Başkan
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

İkinci Başkan
Kenan TÜRK

Dr. Murat ÇETİNKAYA

Reşit GÜRPINAR

Fevzi ÖZKAN

(izinli)
Dr. Metin ARSLAN

Doç. Dr. Tahir SARAÇ